

Endelig rapport etter systemrevisjon

Statens tilsyn for planter, fisk, dyr og næringsmidler

Mattilsynet

Rapport	
Rapporttittel Endelig rapport etter systemrevisjon med Lerøy Seafood Group ASA	Saksnummer 2024/45651
Gradering Offentlig	
Deltakere i revisjonsteamet Irja Viste-Ollestad, Sara Straumsnes, Synnøve Hodneland og Kristina Birkeland	Revisjonsleder Irja Viste-Ollestad
Andre inspektører, verifiseringstilsyn: Janne Kandal, Eirin Vassbotn Ulvin, Håvard Løken Nystøl, Marianne Ulvenes-Mjelva, Silje Kristin Kaldestad, Anna Osland Kjærgård.	Dato for rapport: 21.05.2024

1. Innledning

20. mars til 26. april 2024 gjennomførte Mattilsynet revisjon av Lerøy Seafood Group ASA (Lerøy), i henhold til varsel om revisjon 27.02.2024:

- Dokumentgjennomgang fra 20 mars – 17 april, ref. dokumentliste.
- Åpningsmøte 17. april
- Intervju av ledelsen 18. april og 25. april
- Verifikasjonstilsyn med intervjuer i PO3 til PO6, fem lokaliteter i perioden 9.-18. april*
- Oppsummeringsmøte 26. april

*På grunn av ressursmangel i Mattilsynet fikk vi ikke gjennomført verifikasjonstilsyn på lokaliteter i Lerøy Aurora. Vi vurderer allikevel funn å være relevante for hele Lerøy Seafood Group ASA.

2. Bakgrunn

I 2023 døde 62,7 millioner laks i norske oppdrettsanlegg. Av det totale antallet slaktet fisk i 2023, ble 14,9 % nedklassifisert til "produksjonsfisk". Dette er en økning på 9,7 prosentpoeng siden målingen startet i 2018.

De største oppdretterne eier flest fisk. Økt oppmerksomhet på forbedring av risikostyring og internkontroll blant de største oppdrettsselskapene vil derfor kunne resultere i forbedret dyrehelse og -velferd for et stort antall individer. Mattilsynet gjennomfører derfor systemrevisjoner hos noen av de største oppdrettsselskapene i 2024.

3. Mål

Målet med denne revisjonen var å undersøke om Lerøy sin risikostyring og internkontroll knyttet til biosikkerhet og velferd i forbindelse med avlusningsoperasjoner er i henhold til aktuelt regelverk beskrevet i varsel om revisjon.

4. Lerøy Seafood Group ASA:

Under revisjonen hadde vi en svært god og åpen dialog med dere. Dere hadde forberedt en presentasjon til åpningsmøtet, som var grundig og i henhold til varsel om revisjon.

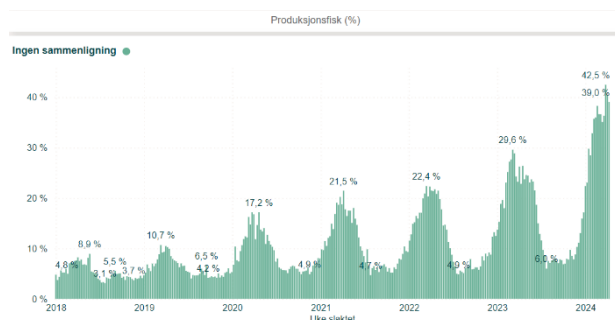
Konsernet Lerøy Seafood Group ASA består blant annet av en havbruksdivisjon med tre havbruksselskaper; Lerøy Aurora, Lerøy Midt og Lerøy Sjøtroll, samt tilhørende støttefunksjoner og konsernressurser. Hver av de tre havbruksselskapene har vertikal-integrerte verdikjeder. Organiseringen av de tre selskapene i en havbruksdivisjon, under et konsern/selskap, skal sikre at synergier tas ut operasjonelt, taktisk og strategisk.

Om Lerøy Seafood Group ASA	
Drift i produksjonsområde	3, 4, 5, 6, 11 og 13
Antall ansatte i havbruksdivisjonen	Ca. 1800 ansatte
Antall lokaliteter	100 lokaliteter
Dødelighetsrisiko Lerøy Seafood Group i 2023*	16%
Antall luseoverskridelser, 2023**	32
Antall påviste sykdomsutbrudd 2023, listeførte sykdommer**	ILA; 3, PD; 9, BKD; 12

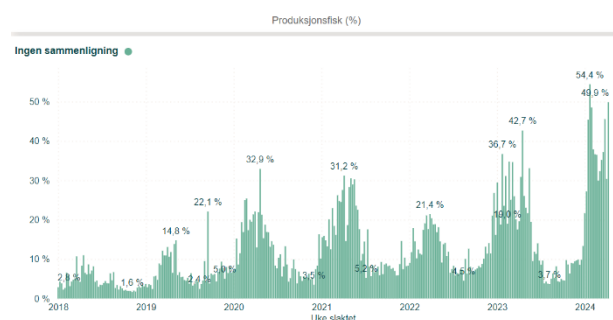
* Veterinærinstituttets metode for å beregne årlig dødelighetsrisiko

** BarentsWatch

Andel produksjonsfisk av slaktet laks i Norge og for Lerøy

Figur 1; Produksjonsfisk (%) i perioden 2018 til uke 15 2024, alle virksomheter. Kilde: Mattilsynets datagrunnlag fra innrapporterte slaktemeldinger.

Figur 2; Produksjonsfisk (%) i perioden 2018 til uke 15 2024, Lerøy Aurora AS, Lerøy Aurora Sjø AS, Lerøy Midt AS, Lerøy Midt Sjø AS, Lerøy Vest AS, Lerøy Vest Sjø AS. Kilde: Mattilsynets datagrunnlag fra innrapporterte slaktemeldinger.

5. Resultat

Vår rapport representerer et bilde av deres styringssystemer på revisjonstidspunktet, hvor vi har to hovedkategorier av observasjoner.

Avvik: Observasjoner der vi påviser brudd på regelverket.

Forbedringspunkt: Observasjoner der vi mener det foreligger risiko for brudd på regelverket, hvor vi mener virksomheten bør vurdere tiltak.

Vi har påvist avvik og forbedringspunkt knyttet til:

- Forebygging av avvik
- Risikostyring – dokumentasjon av velferd

Vi understreker at det kan finnes avvik og forbedringspunkt innenfor andre tema i styringssystemene som ikke er omtalt i denne rapporten. Vi viser til rapportens kapittel 5 for beskrivelse av avvik og forbedringspunkt.

Begrunnelsen av avvik og forbedringspunkt skal ikke forstås som en uttømmende liste, men en overordnet fremstilling av hovedtrekkene ved observasjonen og eksempler på praktiske konsekvenser.

Rapporten gir en beskrivelse av feil og mangler knyttet til regelverket. Prosesser, aktiviteter og tiltak et selskap har som er ivaretatt og iht. regelverket, er ikke beskrevet.

5.1 Avvik og forbedringspunkt

5.1.1 Forebygging av avvik

Avvik: Lerøy har mangelfulle rutiner for å forebygge avvik på tvers av de tre havbruksselskapene Sjøtroll, Aurora og Midt.

Hjemmel:

Forskrift om IK-Akvakultur § 5 tredje ledd bokstav g, jf. første ledd.

Begrunnelse:

Selskapets internkontrollsystem (kvalitetssystem/styringssystem) skal sikre at avvik fra akvakulturregelverket systematisk forebygges, blir avdekket og rettet opp. For å kunne forebygge avvik er det avgjørende at selskapene systematisk lærer av tidligere hendelser.

Vi har følgende *eksempler* på observasjoner knyttet til mangelfull læring på tvers i selskapet;

- Møter og møtестruktur skal ivareta *noe* av læring på tvers i selskapet. Dere beskriver at læring på tvers mellom selskapene skjer i kompetansegrupper og andre møter på ulike nivåer i selskapene. Noen av de vi intervjuet fra ledelsen mener dette fungerer, mens andre mente at læring på tvers var utfordrende.
- Kvalitetslederne møtes ukentlig og diskuterer dokumenter på tvers av de tre søsterselskapene. Det er ikke tydelig for oss hvordan selskapene systematisk implementerer de samme tiltakene, basert på erfaringer gjort i et av søsterselskapene. Videre er det uklart hvilke vurderinger som gjøres når ett eller flere av selskapene velger å ikke gjennomføre et tiltak. I det følgende beskriver vi to eksempler hvor oppdatering og implementering av tiltak er ulik;
 - Beredskapsplaner; Læring knyttet til hendelser med perlesnormanet hos Lerøy Sjøtroll er mangelfullt implementert i Lerøy Midt. Læring knyttet til BKD i Lerøy Midt er mangelfullt implementert i Lerøy Sjøtroll. Risikoene er til stede for begge de nevnte selskapene.
 - Biosikkerhetsplaner; dere er ikke omforent om beste praksis for format eller innhold i biosikkerhetsplanene. De lokalitetsspesifikke biosikkerhetsplanene er ulikt utformet knyttet til blant annet beskrivelse av; lokalitet, risikoanalyse for lokalitet, biosikkerhetsansvarlig, lokaliteter i nærliggende område etc. Det er uklart for oss hvordan dere systematisk avdekker og retter opp feil i biosikkerhetsplanene. Vi ble opplyst om at Biosikkerhetsplanene vil samkjøres ved neste revisjon.
- Ved gjennomgang av uønskede hendelser finner vi at flere av disse kunne vært unngått eller redusert i omfang (reduert negativ konsekvens på fiskevelferd) dersom Lerøy hadde benyttet seg av læring i egen organisasjon. Vi kan nevne hendelser knyttet til angrep av perlesnormanet, hendelser knyttet til avlusning og gjentatte behandlinger av svak fisk. Gjennom verifikasjonstilsynene fremkommer det at avvik hovedsakelig utbedres lokalt på lokalitetene eller på regionnivå.

Selv om Lerøy har flere etablerte tiltak for å ivareta læring på tvers, synes det personavhengig om, og i hvilken grad for eksempel tiltak og prosedyrer oppdateres eller etableres i de ulike selskapene, basert på avvik og læring formidlet fra de andre selskapene.

Basert på dette risikerer Lerøy at viktige lærepunkter ikke blir videreformidlet oppover/på tvers på en slik måte at avvik systematisk kan forebygges.

Vi kan ikke se hvordan læring på tvers gjenspeiles fullt ut i systemene deres, og det er derfor uklart for oss hvordan dere sikrer systematisk læring og forbedring mellom havbruksselskapene. Dere har beskrevet at dere jobber for å forebygge at avvik gjentar seg, og vi ser at dere i noen grad har aktiviteter og også nylig etablerte tiltak som ivaretar dette. Vi ser derimot ikke hvordan dere gjør dette systematisk.

5.1.2 Risikostyring – dokumentasjon av velferd

Forbedringspunkt: Lerøy har mangler knyttet til kartlegging av farer og problemer knyttet til velferd.

Hjemmel:

Forskrift om IK-Akvakultur § 5 tredje ledd bokstav f.

Begrunnelse:

For å ivareta kravene i dyrevelferdsregelverket er det nødvendig med kunnskap om fiskens status, slik at man har et grunnlag for å vurdere risiko. Kunnskap om fiskens helse og velferd kan man få gjennom å *systematisk* dokumentere ulike velferdsindikatorer og utviklingen/trendene av disse, som videre danner beslutningsgrunnlag for risiko. Velferdsindikatorer er parametere som måles eller observeres, og som gir informasjon om hvor god eller dårlig velferden til dyrene er.

Intervjuer, gjennomgang av styrende dokumenter og verifiseringstilsyn viste at Lerøy ikke dokumenterer informasjon knyttet til fiskevelferd på en slik måte at de kan jobbe systematisk for å unngå unødig påkjenning av fisk. Vi har følgende *eksempler* på observasjoner knyttet til mangelfull systematisk registrering og oppfølging av velferd;

- Lerøy har etablert rutiner med hensikt om å trenge og systematisere informasjon om velferd, men disse har mangler knyttet til systematikk i registrering (datainnsamling).
- Policy «**Fiskevelferd og fiskehelse**» ID 5177, beskriver at «*velferdsscore måler vi med regelmessig intervall.*» Verifiseringstilsynene viser at dette ikke blir gjort systematisk, og at resultatene fra velferdsscoreingene ikke brukes systematisk til å dokumentere f.eks sårtrend og/eller utvikling:
 - I prosedyreverket er det beskrevet at velferdsscore skal gjennomføres ifm. lusebehandling. I intervju fremkommer det at dette gjennomføres ukentlig ifm. lusetelling. Verifikasjonstilsynene viser at dere ikke er omforent om hvor ofte velferdsscoreing skal gjennomføres, hvordan dataene skal registreres eller hvilke velferdsindikatorer som skal undersøkes. Rutinene deres for innsamling av velferdsscore gjenspeiles ikke i prosedyrene, og det er derfor usikkert hvordan dere sikrer å jevnlig samle inn nødvendig informasjon om velferdsstatus til fisken.

- Utsettskontroll gjennomføres i Lerøy Midt av alle grupper basert på intern prosedyre. Gjennom intervju fremkommer det at Lerøy Sjøtroll ikke alltid gjennomfører utsettskontroll ved hvert utsett.

Definisjonen av «forøket dødelighet» er ulik mellom søsterselskapene, basert på erfaringsdata i relevant region. I prosedyre «**Ikke-medikamentell og medikamentell lusebehandling**» ID 10148-Sjøtroll, ID10089-Midt, ID3143-Aurora definerer dere behandlingsdødelighet som «*dødelighet dag 0 +1 +2 etter behandling minus dødelighet 3 dager før behandling.*»

I intervju fremkommer det at det er ulik varsling ved adferdsendring uten forøket dødelighet. Det er uklart for oss hvem som har ansvar for å varsle, hvem man skal varsle til, og også i hvilke tilfeller det er aktuelt med tiltak når det ikke er forøket dødelighet, selv om dette er tydeliggjort i prosedyrer. Gjennom intervju er det tydelig for oss at dere ikke er omforent om hva som ligger til grunn for at lokaliteter skal følges tett eller vurderes for iverksettelse av velferdsmessige tiltak. Det er derfor uklart for oss hvordan dere sikrer at beslutningene som tas, tar hensyn til dyrenes velferd på en konsistent måte.

Vi ser at dere har flere etablerte - og nylig igangsatte konkrete tiltak (metoder og systemer) og planer som har til hensikt å sikre systematisk registrering og oppfølging av velferd;

- «Zårro», app som registrerer forekomst av blant annet sår og kjønnsmodning.
- Journalsystem for fiskehelsepersonell, baserer seg på Fishwell sine gruppebaserte velferdsindikatorer
- Bioskop, etablert på flere lokaliteter i Lerøy
- «Rent merdbilde», som systematisk skal avdekke endringer i merdbildet/fiskevelferd
- Lerøy Bench, trending og visualisering av data som danner et felles dokumentert beslutningsgrunnlag

Verifikasjonstilsynene viser at flere av disse tiltakene er i implementeringsfasen når revisjonen pågår.

Vi vurderer våre observasjoner som forbedringspunkt, da vi mener det er en risiko for regelverksbrudd hvis skisserte tiltak ikke gjennomføres. Vi er gjort kjent med at det nylig er igangsatt flere prosjekt for innrapportering av velferdsdata på lokalitetene, og vi har fått vist hvordan innsamling av denne type data systematiseres og formidles, samt hvordan disse verktøyene fremover vil være en viktig del av deres beslutningsgrunnlag innen velferd.

6. Verifiseringstilsyn

Vi viser til tilsynskvittering etter gjennomført verifiseringstilsyn på følgende lokaliteter:

Kjerstad – 17.04.2024 – 2024/45651-17

Kjørsvikgrunn – 17.04.2024 – 2024/86712

Grasholmen – 12.04.2024 - 2024/45651-13

Angelskår – 18.04.2024 - 2024/45651-18

Tobbeholmane – 09.04.2024 - 2024/45651-14

7. Dokumentliste

Følgende dokumenter ble benyttet under planleggingen og utføringen av tilsynet.

1. Ansvar intervjuobjekter
1. Org kart Intervjuobjekter (Fra HR system)
2. Lerøy Aurora Organisasjonsansvar kvalitets- og internkontrollsystem
2. Lerøy Midt 1763 Organisasjonsansvar matfisk
2. Lerøy Sjøtroll Organisasjonsansvar internkontroll matfisk
3. Beskrivelse internkontrollsystem Havbruk
3. Risikostyring Havbruk
4. Topp 10 risiko Fiskehelse og velferd Lerøy Sjøtroll
4. Topp 10 risiko Fiskehelse og velferd Lerøy Aurora
4. Topp 10 risiko Fiskehelse og velferd Lerøy Midt
5. 11797 Strategien på en side havbruk
5. 14449 Prosedyre for målstyringsprosess
5. KPI og strategisk handlingsplan relatert til fiskehelse.
6. Lerøy Midt liste prosedyrer velferd og biosikkerhet
6. Lerøy Aurora liste prosedyrer velferd biosikkerhet
6. Lerøy Sjøtroll liste prosedyrer velferd biosikkerhet
6. Overordnede retningslinjer og veileder for Fiskehelse i Lerøy sjekk
7. Lerøy Aurora Dokumentliste IMM
7. Lerøy Midt dokumentliste IMM
7. Lerøy Sjøtroll dokumentliste IMM
8. Interne avvik og Klagebehandling
9. Leverandøroppfølging Havbruk
9. Risikovurdering Leverandører
10. Lerøy Aurora_Biosikkerhetsplan_Langås
10. Lerøy Midt Biosikkerhetsplan Gunnarøya
10. Lerøy Sjøtroll_Biosikkerhetsplan lokalitet Gulholmen
11. Alle selskap _liste 5 mest alvorlige hendelser alle årsaker
12. Alle selskap_Liste 5 mest alvorlige hendelser IMM
12. Avvik 729700 fiskehelse rapport
12. Avvik 717677 fiskehelse rapport
12. Avvik 726216 Fiskehelse rapport
12. Avvik 747410 fiskehelse rapport
13. Eksempel korrigerende tiltak på bakgrunn av avvik med lusebehandling 2023
14. Lerøy Aurora _Mattilsynet pålegg og tiltak
14. Lerøy Midt Mattilsynet pålegg og tiltak siste år
14. Lerøy Sjøtroll Mattilsynet pålegg og tiltak siste år
15. Lerøy Sjøtroll internrevisjoner 2023
15. Lerøy Aurora Interne revisjoner 2023
15. Lerøy Midt interrevisjoner matfisk 2023
15. Prosedyre internrevisjon
16. Lerøy Midt stillingsbeskrivelse Fiskehelsesjef
16. Funksjonsbeskrivelse Lead ESG & Quality Havbruk
16. Lerøy midt Stillingsbeskrivelse Daglig leder
16. LM Stillingsbeskrivelse kvalitetssjef
16. Stillingsbeskrivelse fiskehelsesjef LSG
17. forslag åpningsmøte revisjon
14. Sjøtroll Biosikkerhet 8069 Renhold av behandlingsbåter og servicebåter før avlusning
14. Sjøtroll Biosikkerhet 15603 - Smittebegrensing, renhold og hygiene
14. Sjøtroll IMM 3724 Mal operasjonsplan
14. Sjøtroll velferd 2341 Fiskevelferds- og fiskehelseplan
14. Sjøtroll velferd 10148 - Ikke-medikamentell og medikamentell lusebehandling

- 15 Midt Velferd 1801 Fiskevelferdsovervåking ved IMM avlusing og behandling
- 15. Midt Biosikkerhet 1595 - Bruk av brønnbåt og bløggebåt -settefisk og matfisk
- 15. Midt Biosikkerhet 1556 - Smittebegrensning renhold og hygiene
- 15. Midt Biosikkerhet 1601 Smittehygiene ved bruk av servicebåter
- 15. Midt Biosikkerhet 13771 - Oppstartmøte generasjon
- 15. Midt IMM 1495 - Gjennomføringsplan
- 15. Midt IMM 8379 - Evaluering avlusingoperasjoner driftsleder fiskehelse
- 15. Midt IMM 14579 - Medhjelper-rutiner, opplæring, roller og ansvar
- 15. Midt IMM 14580 - Journalføring fiskehelsepersonell
- 15. Midt Velferd 1518 – Fiskehelseplan
- 15. Midt Velferd 1555 - Håndtering av dødfisk og svimere
- 15. Midt Velferd 10089 - Ikke-medikamentell og medikamentell lusebehandling
- 16. Aurora Biosikkerhet 1926 - Mottak av behandlingsfartøybrønnbåtfôrbåt
- 16. Aurora Biosikkerhet 2054 - Dødelighet og avliving av fisk
- 16. Aurora Biosikkerhet 2070 - Smittebegrensning, renhold og hygiene
- 16. Aurora IMM 1563 - Behandlingsplan og medhjelperinstruks
- 16. Aurora IMM 4698 Operasjonsansplan_Mal_LA
- 16. Aurora IMM 6363 - Mottak av behandlingsfartøy brønnbåt fôrbåt
- 16. Aurora IMM 10688 - Skjematisk fremstilling avlusing - Lerøy Aurora AS
- 16. Aurora IMM 15531 - Medhjelper - rutiner, opplæring, roller og ansvar
- 16. Aurora IMM 15624 - Journalføring fiskehelsepersonell
- 16. Aurora IMM 15685 - Veileder Risiko og forsvarlighetsvurdering
- 16. Aurora Velferd 1894 - Håndtering av dødfisk og svimere
- 16. Aurora Velferd 2052 – Fiskehelseplan Lerøy Aurora AS
- 16. Aurora Velferd 3143 - Ikke-medikamentell og medikamentell lusebehandling - Lerøy Aurora
- 16. Aurora Velferd 12375 – Velferdsscoreing av fisk
- 11. Fiskevelferd og fiskehelsepolicy 51777
- 12. Kontroll med lakselus policy LSG
- 13. Midt velferdsscoreing 4991 - velferdsscoreing
- 13. Sjøtroll velferdsscoreing 15519 – velferdsscoreing under behandling
- 14. Sjøtroll IMM 10650 – Skjematisk fremstilling avlusing - Lerøy Sjøtroll AS
- 14. Sjøtroll IMM 10767 mal behandlingsplan medhjelperinstruks
- 14. Sjøtroll IMM 13341 Medhjelper – rutiner, opplæring, roller og ansvar
- 14. Sjøtroll IMM 15650 Mal risiko og forsvarlighetsvurdering
- 14. Sjøtroll Velferd 13580 Avliving slakt ved sykdom eller dårlig velferd
- 14. Sjøtroll Biosikkerhet 15555 biosikkerhetskrav fartøy
- 14. Sjøtroll Biosikkerhet 4750 Mal arbeidsbåt
- 1. Org kart under Kurt Einar Karlsen (utklipp HR system)
- 2. Orgkart under Moten Fjæreide (Utklipp HR system)
- 3, 5, 8, 9 Strategi i Havbruk
- 4. Eks. Ledelsens gjennomgang LM
- 5. Prosess for strategirevisjon
- 6 Aurora - Topp 10 risiko - beskrivelse og tiltak
- 6 Sjøtroll - Topp 10 risiko - beskrivelse og tiltak
- 6. Midt Topp 10 risikomatrise LM- Beskrivelse tiltak
- 7. risikomatrise fiskehelse
- 9. 14327 - Prosedyre for bruk av eskaleringsrutiner
- 9. Eksempel Aksjonsliste fra Målkortmøte
- 10 Sjøtroll - Fiskevelferds- og fiskehelseplan
- 10. Debrif G20 Flatøyflu
- 10. Opening site Austevoll Nord Fiskehelse 2022 – Flatøyflu
- 10. Sjøtroll Opening site – Flatøyflu
- 10. Sjøtroll Biosikkerhetsplan Flatøyflu
- 10. Sjøtroll Risikoanalyse vedr. biosikkerhet Flatøyflu

- 10. Sjøtroll. Opening site handlingsplan H22
- 17 Sjøtroll - 2296 Internrevisjon
- 17. Aurora - 2033 interrevisjon
- 17. Midt - 1676 Internrevisjon
- 18 - Sjøtroll 4803 - Brakklegging av lokalitet
- 18 Aurora - 4745 - Brakklegging av lokalitet
- 18 Midt - 946 - Brakklegging av lokalitet
- 19 Sjøtroll 11075 - Brakklegging av lokalitet - Sjekkliste
- 20 Sjøtroll 12949 - Closing site
- ,20. Aurora 2044 - Målstyring lokalitet
- 20. Aurora 4175 - Opening Site Closing Site
- 20. Midt 13771 - Oppstartsmøte generasjon
- 20. Midt 13772 - Sluttmøte generasjon
- 20. Sjøtroll 12945 - Opening site
- 14. Sjøtroll IMM 16651 Mal behandlingsplan og medhjelperinstruks (korreksjon)